

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
אחד הקבוצות והקיבוצים כפר הנשיא

דבר י הכפר

2.7.1953

13.7

י"ט בתמוז תשי"ג

דברי הכפר מאחל לכל החברים חג שמח ומזל טוב

מי יתן ובחג העשור נראה מסק גדול
ויפה אשר יהיה לדונמא ולגאותנו
שהילדים הקטנים יגדלו ברוחנו
ויהפכו לנוער אשר יבנה ומשיך את
מה שהתחלנו ושכל החברים יוכלו
להתעלות מן אפרוריות החיים היום
יומיים, ולראות ולסמוך מהשיגנו
עד כה, בראיה ברורה לעתיד, אשר
הוא יביא לנו את בסוסנו המוחלט.

2.7.1953

2.7.1948

חמשה שנים

חמש שנים! הלב פועם ברגשי שמחה וגם מעט מעט גאווה תוקפת אותך, הרי אין זה רגע מבוטל, כשקבוצת מסיד מעליו את בגדי היונקא שלו, ומצטרף לחוג בני החמש ומעלה.

זכורים עוד ימים ראשונים במנסורה, עת חפרנו עמדות סגן, וחלמנו על העתיד המזהיר, על הקמת ביתנו הקבוצי, זכורה עוד עבודת קציר הדורה, עבודה מסקית ראשונה מבוזעת בסלהי היום אחרי עבודת הבצורים. ורחוקה בהיקף, אם לא בזמן, הדרך מאותה עבודה מסקית ראשונה למסך רחב הידים והסגור על ענפי החקלאות, התעשייה והמלאכה, שבו אנחנו מתברכים היום. הדבר לא ניתן בנקל, ורבים היו הקשיים, הלבטים וגם הסכסולים. אך יכלנו והגענו עד הלום.

בחמשת השנים הללו, שנות הנחת יסודות ראשוניים, דובר לא מעט על חיינו החברתיים, ובטמעה לא פעם נעימה של בקורת, לעתים חריפה. ויש על מה לדבר, ויש גם מה לתקן. אך עם זאת ניתן לקבוע שחברתנו עמדה במבחן בחמש שנים אלו, ואם נמצאים כיום, אצלנו בין 80-90 אחוז ראשוני ההתיסבות (במנסורה), הרי זה מוכיח את זאת.

סובן, היו וישנם גם כשלונות ולקויים, אך ראשית כל, הנך שמח ביום זה בהשגים ובביתך הקבוצי העומד איתן ואיננו עוד בגדר של חלומות. אך אל לנו להסתפק בקיים, ואל לנו לשקוט ולנוח! מוטל עלינו לראות נכוחה לקראת העתיד ולקראת האדרת מפעלנו המשותף לא אחת, לא עמדנו בפני קשיים, אך דבר זה עוד ניתן לתקון. השפה והתרבות העברית, עוד לא קנו לעצמם אצל כל החברים את המקום המגיע להן, ובטח זה עוד מאבקים רבים לפנינו. בקליטת עליה לא הצלחנו במקרים רבים, לא הבינונו תמיד איך לגשת לאדם, ובמיוחד לחבר החדש המגיש עוד באפלה, ומסתדל למצא את דרכו. ואם הדבר רק ביחס לחברים-עולים מארצות אנגלו-סכסיות, על אחת כמה וכמה, ביחס לאחרים. כאן מוכרח לבוא מפנה ומאמץ קולקטיבי, של החברה כולה. ואם לא תתגבר אצלנו התופעה הסלילית של עבודה סכירה במסך סראסיתת כבר ניכרת וססופה חרבן הקבוצ, אם לא נחסלה בעוד מועד. -

זוהי היום הסכנה העקרית שאסור להתעלם ממנה. הפתרון
גישה חיובית לעולה החדש וגם לאנשים זמניים כגון
אנשי הכשרה, נח"ל ונוער, בכונה להשריש אותם אצלנו.

באלה נבחן בעתיד: בסוס המסק והחברה ע"י מאמץ
מוגבר בקליטת עליה, הגברת העבודה הסבירה והשרשת
התרבות העברית בביתנו. כל אלה מסולבים זה בזה, ואם
נגש אליהם עם אותו כרך שאתו והודות לו בנינו את
ביתנו עד היום, אז יכול נוכל.

ר ש ו מ י ם

הנושא החברתי החדש אצלנו הם השריפות. זוהי
תופעה המלכדת את החברה, המעירה בתוכה את רוחות
ההתנודות שלפעמים מתעוררות מסנה. כדוגמה: השריפה
הגדולה האחרונה. ראינו כל החברים אשר עומלים בקצב
ובמסירות. משה האש היה מבחינה פקודית חלש, אבל מקור
סבסרוצת הסנים, ותוך כדי כמה שריפות נוכל לספר את
הלקויים האלה קברניטי האש ואסטרטגיה השונים, רבו
להתוכח על הצורה היעילה ביותר להלחם נגד המכה
הנוספת הזו (כלומר השריפה). ברור שתוך כדי וכוח
הוצעו הצעות שונות ומגוונות ביותר. יש כאלה שאמרו
שצריכים להפגש עם האש פנים אל פנים וללכת לקראתה.
כמה אמרו ללכת לחפשה בגלל כרחק הרב שבו היא בערה.
סיסמה אחרת מצאה חן בעיני כלם בגלל תוקף בסויה,
צריכים ללחום האש באש, ותיכף נגשו לבצע מסימה זו.
זה עלה לנו כמעט בכל הכרם וחצי המסע, כל אורך כביש
מנסורה. אבל החברים התלהבו ושרפו בשמחה, חיילי
"פילון" שנקראו לעזרה (ובאמת אנו כוודים להם), רצו
דוקא לכבות שטח שאנו רצינו לשרוף מחמת הסקול סעלינו
לעשות שם בקרוב. וכאן התנהל וכוח סרגי-קומי בין
מרכז המסק שלנו וחייל "פילון". כסובן החיילים נצחו.

הבניה במשך השנים האחרונות

כל ענף וענף עובר התפתחותו דרך שלבים מסוימים, המעידים על התקדמותו או בפגורו. אותה העובדה יש לציין כלפי הבניה במשקנו, והיא עברה שלבים מסוימים.

1. בניה ראשונה לפני העברה.
2. בניה שניה, שכונת קבע והשלמת בנייני משק.
3. התחלת בניה של בתי ילדים (עובדה חשובה מאד) אנו רוצים בסלב הזה להביא את הבניינים לידי גמר, כלומר מבנים מוסלמים, אשר לא מסתרעים על פני כל המסק כמו שלדים, כפי שכן קרה עד כה.

עוד סובלים מהעובדה שהקימונו בניינים ראשונים בחפזון (שסה שבועות העברה) מבלי לגמור אותם, ומבלי לנקות מסביבתם. זה היה הקו האופייני אצלנו עד עכשו.

דבר נוסף למסקי התקציב, הוא שאין להם אפשרות לבחור את סגנון הבניה בגלל חוסר אמצעים כספיים.

בסנה הזו נמסרה כל עבודת הבניה למחלקת הבניה של האחוד. ויש עתה נסיון ראשוני לתת לבניינים הצורה שאנו רוצים בה. וחשוב להציב לפנינו מטרה, שתכלול צורה ושפודים לגמר, אשר תהיה לפי רוחנו. כדוגמא: הסיבות לעכוב גמר גן הילדים הן בגלל הנמוקים הנ"ל.

לצומת זאת שלושת בנייני הסגורים, שאנו בונים בתוך הקצבת עבודות הרוק, עומדים באותו סמן השאלה. וכאן אנו עומדים בחוסר ברירה, עלינו להסלים עם התכנית המוצגת לנו ועלינו להסלים עם העובדה שהבתיים יבנו שלבים שלבים. ובין הסלב הראשון והאחרון יחלוף זמן רב.

עלינו לקוות שבעתיד נוכל לבנות אך ורק לפי הצורה שאנו בסוחים לרצות בה.

כפי שידוע לכלם, מונח אצלנו, זה כמעט שנה, חדר האכל הנרמני, והסיבה העקרית לכך היא חוסר כסף. עלינו להקיסו מיד כי העץ מתקלקל.

אבל כאן אסור לנו לבנות אותו לפי צורה סטנדרתית. חדר האכל הוא הבניין המרכזי במשק. הוא כח

בסוי רב לחברים. חברים אוכלים בו, מתנהלות בו
מסיבות, ועלינו להקים את הבנין הזה לא רק לפי הצורך
אלא לפי הרוח. זה דורש אמצעים כספיים נרחבים, ויתכן
שבגלל זה תעוכב הקמתו.

גמר חמשת השנים של התיסרותנו, יראה מפנה
יסודי לבניה מוגמרת ומושלמת.

בינת נוי

התחלנו בענף הזה רק אם הא המים.

שתלנו דסאים בכל מקום איפה סיכולנו להביא מים
להסקאה, 2 דסאים גדולים ואחד קטן על יד הבתים החדשים,
דסא אחד גדול ו-6 דסאים קטנים על יד הצריפים
הסוודים, 4 דסאים קטנים על יד צריפי הטוכנות.

בחורף לקחנו על עצמנו לנטוע עצים מועטים, ויש
קליטה יפה מאוד, בשטח שתחיל בנוער כלפי הנח"ל,
והרצועה השניה מהכרם אל בית הקברות. בעקר נטעו שם
עצי אקליפטוס.

העצים במחנה שתחילים לגדול. קליטת עצי הנוי
בתוך המחנה השנה היא טובה בהרבה מאתקד, וזה הודות
לסגירת המחנה לכלי רכב כבדים.

כעת יש תכנית לקטר צנור לחץ עד לצריפים, ואנו
נוכל להרחיב את השטח המכוסה בנשא ולהסריץ את העצים
(וגם את החברים).

תכנית כוללת לשתילה ישנה, אבל הנצוע יהיה אטי
בגלל חוסר ידיים עובדות. ישנה כוונה להביא מדרכה צרה
לקרוב כל מבני המגורים.

אחוז הנצוע תלוי בכמות החומר אשר יתקבל.

עבודות הגנן והסניטר קשורות זה בזה, מכיון
שבית שיש לו דסא קריטה וערימת אספה מאחוריו יראה
גרוע, ואנו ממריצים את כל החברים לפעול בכוון נקיון
מביבת הבתים.

יש לציין שרוב רובם של הדסאים נטעו על ידי
חברים, שתרכו רב העבודה בהכנת השטח ובשתילים.

ראיה לעתיד

כשעלינו על הקרקע ב-2 ליולי 1948, לא היה ידוע בכלל, מה שייך לנו, מה הן האפשרויות במקום, מהו גודל השטחים, סיב האדמה, אם יש מים ובאיוז כמות. כל הדברים האלה נודעו לנו במהרה, מלבד פרט אחד חשוב, וזהו סיב האדמה אף על פי שזה כבר כמה עונות שאנו מעבדים את השטחים, עוד לא ידוע לנו מה יש לצפות מאדמתנו. קבלנו את המים לא מזמן (עד כה עסינו גן-ירק בכל) ורק תוך התמדת לטוט הבעיות וחפוש הזנים נוכל להפיק את מקסימום התועלת מאדמתנו. ברור שתהליך זה הוא לפעמים ממושך מאד, אבל אין אף אכזר בעולם אשר יודע תיכף ומיד מה אדמתו מצריכה.

שאלת המים שהיתה חמורה נפתרה בחלקה לפני שנה וחצי. יש לציין שהכמות שאנו מקבלים אינה מספקת. בעוד שלש שנים נוכל לספק מים להשקאת שטח של 1200 ד' יש לנו רשת מסודרת ל-400 דונם ונוכל להוסיף לזה עוד 150 ד' בסנה הבאה.

ידוע לנו שמפעל המים אשר עובד למטה על-יד הירדן בקש מאתנו באם נצטרך מים בעתיד, וברור שתשובתנו היתה חיובית, ויש להניח שבעית תמים לא תעמוד אצלנו בעתיד.

במשך שנות קיומנו הסתולנו להקים במהרה מסק על כל ענפיו, אשר יתאימו למקום ולאפשרות המקום. הסמנו הזה של התפתחות לא היה חלק כל הזמן והמכסולים היו מרובים. האדמה הזמנית שקבלנו מאז הוסדנו נלקחה מאתנו חלק אחרי חלק כל שנה, לא נודע כבר בלבדון בסנה הבאה, ובעית הסקול נוכח עובדות אלו נעשית דחופה וחמורה כל יום. תוך כוץ ההתפתחות המהירה הזו הזנחנו (ברב המקרים לא באסמתנו) את הסקול, מ-10000 הדונמים שהיו רשומים על המפה כסייכים לנו, רק 3700 ד' ראויים לעבוד, ומה שקלנו עד כה כ-1500 דונם. ברור שהמצב היה שונה בתכלית לו היו לנו יותר אדמות בקיות מאבנים בבית, ואנו צריכים להזדרז בענף החשוב הזה.

יש לנו שטחים כמו עמק מנסורה, למ אפשרויות עצומות. עוד לא דרמנו רגלינו שם אבל כל זה מוכיח שמבחינה חקלאית יש לנו עתיד, אשר אין לפקפק בו.

היבולים של השנה מוכיחים על כך.

הגדולים במסע ובפרס בכרם מעידים על חשיבות הענפים האלה בתכנית החקלאית העתידה. המראה הסבצי אצלנו הוא רב, וזה נותן אפשרויות גדולות לעדר הצאן שהגיע למעמדים חשובים, במידה ינוכל לפתור את בעית העובדים בענף זה.

המראה הזרוע יפתור במידה נכרת את בעית ההזנה של הרפת.

מבחינה חקלאית נראית לנו השנה כטובה מאד.

והנה מספרים אמנם יבשים אשר מוכיחים על ההתקדמות:

פלחה בסונות גרעינים

תש"ס	תש"י	תש"א (בצורת)	תש"ב	תש"ג
24	183	37	174	310

בן ירק ירקות בסונות

תש"י	תש"א	תש"ב	תש"ג	
38	29	85	300	
12000	16000	32000	37500	צאן חלב בליסרים
29000	120000	120000	150000	רפת חלב בליסרים
4000	180000	290000	400000	לול ביצים
				בריכות סון קרפיונים
	30	35	60	

ה ל ו ל

לא קל עכשו לספר את כל תולדות הלול, כי לדאבונו לחברים שהתחילו את הענף הזה קשה לכסור אינפורמציה.

התחלנו את הלול במנסורה, במאתים פרגיות בנות ששה שבועות, שקנינו בכפר גלעדי, ואת הלול בנו במחניים. הדגירה הראשונה קבלנו בתוך צריף חברים, ובאותו הזמן בנינו את הלול בכפר הנשיא, והעברנו את הפרגיות ממנסורה לשם.

הדגירה בשנה השלישית לקיום המסק קבלנו אף אותה בתוך צריך פגורים (3000 אפרוחים). כן בשנה הרביעית גמרנו את בית האסון ומאז קבלנו לתוכו שתי דגירות ב-1952, ודגירה אחת ב-1953. מחכים לדגירה הרביעית בשבוע הבא.

המצב כלול כרגע הוא 1100 מטילות בגיל שנה, 1500 פרגיות בגיל חודשיים ו-1500 פרגיים. הפרגיים ישלחו לשוק בעוד חודש. ההסלה כלול יורדת עכשו בגלל נסירה. שיא ההסלה היה 56.000 ביצים בחודשים פברואר ומרץ.

כרגע גומרים בנית הלול ל-20 חדר, ומקוים להכניס את הקרונות בהקדם, וגם עולה לבית האסון. זה יקל הרבה בעבודה ויורים את פריזונה.

"טורף טורף חזרת"

במסמכי למקלחת סגור ורצוף, זיעת הדרכים ניכרת בנופי, אבל בלבי חזרת של... - גמרתי את המסינר!
חזרתי הביתה, התפטרתי טכל הצרות וכל הדאגות הכרוכות בלמורים וקורטסים. התפשטתי ונגשתי לראי לסקר את הגוף הרזה במשך השנה, כדי לספר את קוי הצצר שנתווספו במצחי. וראו שלומי נסכר ולאן דוקא מהמת הנכות המסתקפת מזכוכית הראי - קול ציני מתבקע ועולה מה, אתה בבית טוב?" מאחורי הראי נראה פרצוף מחייך, כבודי נפגע אבל עניתי כאיש שומר על גאותו "סיימתי את המסינר". אם צפיתי לערוד, נחמה או דבר דומה תקותי היתה לשוא. ספח על שכמי ואמר: "נו טוב אבל מחר כטובן נראה אותך בעבודת מסכח - הגד, למדו אותך שיטה חדשה בשטיפת כלים?" פתחתי את הברז והרהרתי - אין זבר חדש בעולם ואפילו כפר הנשיא אינו מחדש. זכרתי שכמעט בכל פעם שחזרתי לסמינר בירושלים חברי היו אומרים על מסקיהם השונים, וכנראה זה המכנה המשותף לכל הזרמים. סדרן העבודה התאכזב מאד כשאמרתי לו שיש לי עוד חצי שנה של למודים או בהרגשה סצער רבים חצי נחמה. בחירה הוסיפה "שאלו אותי איך החיים הטפיליים בעיר הגדולה ואם כל הלמודים ילמודני שיטת בסול מסופרת". תאמינו לי חברים, איני אומר דברים

אלה מתוך התמרמרות כי תמיד נסיתי להבין איך העדר
חבר קבוץ לתקופה של למעלה משנה נראה בעיניהם של
חבריו שנשארו בקבוץ ופעלו בעבודה סגרתית, בלי
חיות חדשות וכלי "אפשרויות לראות את כל ההצנות
והסרסים הסובים". אבל בשבילי הדבר היה כל כך חלק.

תארו לכם שבכל שבועיים נאלצתי למסר את גורלי
לידיים הרוספות של "אגד". כל נסיעה גולה ממני את
הסנים הטובות של חיי. רבתי עם נהגים, נדחקתי בתורים
והשתדלתי לסמך על הנמוס האנגלו-סכסי המלמד "בפני
אסה או בנוכחות זקנה קום ומסר את מקומך באוסובוס".
הסקתי את המסקנה שנהג אגד צורת משנה של הסד עצמו;
תורים הומצאו בכדי לענות תמימים כמוני ומקום ישיבה
באוסובוס מגיע לא רק לזה שקונה את כרטיסו מוקדם אלא
לזה שיש חוס סדרה עשוי מפלדה סוג אלף.

"אבל בכל זאת" תגידו, "נהנית מן הלימודים".
נכון נהנתי אבל היה קשה - לשבת לפעמים שתיים עשרה
שעות ביום ולשמע הרצאות ואחרי זה לקרוא את הנדרס ע"י
המרוצים שחשבו סרק מקצועם כדאי ורק עליו יש לקרוא.
ודעו לכם שאנגלו-סכסי שלא הצטיין ביריעת הספה בצאתו
את הקבוץ לא בנקל עקב אחרי מהלך הסעורים ורסם את
דברי החכמים בעברית. נכון שנעים ללמד אבל לכל דבר
שכרו - בבואה של חברת נוער בסבועות הקרובים אנסה
למלא את חובתי. ותשאלו אותי מה היה הדבר המעניין
ביותר בסמינר? אמר - להיות בסוסד החנוכי האחרון
הכסותף לכל הזרמים הקבוציים. מתיחות היתה לפעמים
וסיחות סוערות לא נדירות. הסתדרנו בדרך כלל כי ידענו
שאין ברירה פרט להמשיך ללמד יחד למרות ההבדל
בהשקפות עולם. לא פעם ולא פעמיים כונתי כ"אנגלי
ליברלי, בורנני הלא חיי בסציאות ארץ ישראלית". אבל
דבר יש לזקף לזכותי - אם היו חברים שהתרגסו לשמע
דברי גנאי על ברית המועצות אני לא; התעצבנתי בשמע
שהאמפריה הבריטית מן מפלצת (אם במקרה חברים מחוץ
לכפר הנשיא יקראו את הדברים האלה ידעו שאני כותב את
הדברים האלה בחיוך על השפתיים). קורהרוח האנגלי
יכול להיות מורסה חשובה באפן מיוחד באוירה רותחת
פוליטית. הסתיעתי בו.

נכנסתי לסמינר סירון בשטח הפוליטיקה הארץ-
ישראלית אבל נאלצתי ללמד מהר בלי הרצאות. למדתי
להכיר את היריב, להעריך אותו ולהעריך יותר את מה
שיש לנו.

לאלה שאומרים שלהיות בחוץ במסך שנה זה דבר
חיוני שמשריש באדם הארץ את זה סזר לה אני אומר
נכון. לזה שאומר שזה מוסיף השכלה, מרענן, מרחיב את
האמק אני אומר נכון. אבל אני מבקש רשות לרמוז שלא
טוב לנסע; לא טוב להגרר מן המסמחה לזמן מסוים; לא
טוב לחזר הבית ולראות מדברים התקדמו בבית ולך לא
היתה יד בנעשה.

ואולי בכל זאת עד בוא הנוער יסדרו אותי

במסבחה?

אריק.

ס ב י ב ת נ ו

עקב ההתענינות, אשר נתעוררה אצלנו בזמן
האחרון בעניני עתיקות, רצוי לספר על כמה דבר אשר
מזמן נתגלו, ואשר לא ידועים לרוב החברים במסק.

דרומה משדה התעופה ובמרחק כמה מאות סטר ממנו
נמצאת גבעה, המכונה בפי הערבים "חרבת סורה". הצרוף
של המלה חרבה לשם מקום בערבית בדרך כלל רומז על
מקום עתיק, ועל הגבעה הזו מצאו לפני כמה שנים שרידים
של בית כנסת המיוחס להתחלת התקופה הבזנטית, במאה
השלישית לאחר ספירת הנוצרים. מצאו גם שרידי כתבת
בעברית חקוקה באבן. עד היום הזה המבקר יראה, בצורה
ברורה, יסודות עמודים וצורה של בנין בין גלי האבנים
המכסים את השטח - מלבד שרי חרס רבים.

המקום נזכר בימי הבינים כתחנה ידועה על הדרך
בין דמשק לסבריה, וגם האגדה הערבית מנציחה את ההרבה
במסורת של ערבי הסביבה. המלה "סורה" בערבית -
פרושה מועצה, ובאופן מיוחד המועצה של גדולי האסלם
אשר נתכנסה בזמנה כדי לבחור בחליפה (Caliph)
השלישית. עם ההתנכרות השאננה לחוקי הגיאוגרפיה

הספוסית לערבים, קבעו הם את הגבעה הזו הקרובה
אלינו למקום מאורע היסטורי, אשר ודאי התרחש
בסביבות מכה הקדושה.

ישנה אגדה אחרת יותר קרובה לזמננו. ספר לי
יהודי מראש פינה שבהתחלת הישוב לפני שבעים שנה,
השכירו המתיישבים חצב-בנאי מצפת, והוא הלך לחצוב
אבני גזית מהמפלת אשר בחרבת סורה. יום אחד נלגל
אבן גדולה ולתמהונו מצא בור עמוק שכתחתו עלו מים
זורמים. מיד רץ למוסבה לבשר את הבשורה, אשר תביא
עטר לכפר הצמא למים, אבל לא רצו להאקין לו, וגם
הוא בעצמו כאשר חזר לשטח, לא הצליח שוב למצא את
הבור.

אני מיעץ לכם, באחד הימים לסור מדרככם, כדי
לבקר בחרבת סורה. את שרידי בית הכנסת תמצאו בנקל,
ויתכן גם שתוכלו באותו הזמן לגלות טוב....

116

*

*

*